

КВД

Осип Маковей

КВД

У нашім містечку найсильніша є партія КВД. Вона, можна сказати, є міжнародна, і програма її дуже коротка і ясна: куди вітер дує, туди хилися. З видніших українців належать до неї: писар староства, учитель виді-лової школи, судовий возний і старшина міської поліції, котрого кличуть велично паном інспектором. До осені 1918 р. всі вони держалися здалека від українців, говорили по-польськи, хрестили діти на латинську віру і їли хліб, що заробили тяжким трудом своєї душі.

Нараз сталося щось несподіване. Коли українці взяли владу у свої руки, всі чотири зачали говорити по-українськи і признаватися явно до українського народу. Мало того; небавом як кождий умів, так лаяв старих громадян-українців і називав їх хрунями, злодіями і зрадниками України. Не було іншої ради, треба було пригорнути до серця нових щирих патріотів і нагородити за ревність. Сьому підбільшили плату, тому дали кращу посаду, іншим бічне платне заняття.

Найкращим політиком між ними був, без сумніву, пан інспектор поліції. Він, бідолаха, тільки титул мав гарний, але як начальник над чотирма поліцаями заробляв мало.

Отже, вдався о поміч до голови української прибічної ради при комісаріаті. Приніс з собою метрику на доказ, що він українець з роду. Голова пересвідчився наочно, що має діло з земляком гр[еко]-кат[олицького] обряду. Мало, правда, чував про його патріотизм, але ж давніші власті не давали українцям зросту, а тепер своїх людей мало, треба землякові допомогти і придержати його при громаді. Голова ради постарався, що пан інспектор дістав гарне місце в харчовій комісії.

Не минув місяць, як пан інспектор носив уже герб Галичини на грудях, а герб України на шапці, належав до виділу селянської партії, котра постала, на вічах говорив: "Товариші! Ми хлопи і робітники",— і лаяв попів та панів, а найбільше голову прибічної ради. Всякому було ясно, що пан інспектор іде з духом часу. Причём, він заробляв дещо на доставі солі, а часом роздобув і деяку бочку нафти та продав її за Збруч.

Гарно жилося. Тільки жаль, що так коротко. Прийшли поляки і арештували його. Але, як добрі люде, не вивезли його у табір інтернованих, тільки подержали його з тиждень у касарні під доглядом війська і випустили. За той час пан інспектор успів показати голові польської опікун-чої ради іншу метрику, котра доказувала, що він латинського обряду і поляк. Метрика була давня, ще з-перед війни, і з неї кождий справедливий чоловік міг пізнати сильний характер пана інспектора: не тепер, зі страху перед карою, тільки ще перед війною, у спокійний час, він прийняв латинський обряд і став поляком — значить, був чоловік з власними пересвідченнями. На доказ сього він подав тепер про українців кілька дуже цінних інформацій, на основі котрих голову бувшої прибічної ради і ще кількох українців вивезено в безпечні місця на захід

від Сяну.

Пан інспектор справив собі нову одежу і круглу шапку з польським орлом і багато добрих прислуг віддав панам дідичам, що в перших тижнях держали кермо повіту у своїх руках. З партії каведеків не виступив — він у ній найвірніший член, хоч і з двома метриками, але з одною душею...

[1919—1920]